

Số: /TB-BTC

Bến Tre, ngày tháng 10 năm 2021

THÔNG BÁO
Kéo dài thời gian nhận tác phẩm
Cuộc thi sáng tác mẫu “Tượng đài Đội quân tóc dài”
và “Tượng Má Ké” - năm 2021

Ngày 14 tháng 4 năm 2021, Ủy ban nhân dân tỉnh Bến Tre ban hành Thẻ lệ Cuộc thi sáng tác mẫu “Tượng đài Đội quân tóc dài” và “Tượng Má Ké” (kèm theo Quyết định số 832/QĐ-UBND tỉnh ngày 14 tháng 4 năm 2021). Theo đó, Cuộc thi được phát động từ ngày 14 tháng 4 năm 2021 đến ngày 30 tháng 7 năm 2021 (hạn cuối cùng nhận tác phẩm). Tuy nhiên, trong thời gian qua do ảnh hưởng của tình hình dịch COVID-19 diễn biến phức tạp, Bến Tre và nhiều tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thực hiện giãn cách xã hội theo Chỉ thị số 16/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ, các tác giả không thể gửi tác phẩm về dự thi được.

Căn cứ Công văn số 5586/UBND-KGVX ngày 16 tháng 9 năm 2021 của Ủy ban nhân dân tỉnh Bến Tre về việc cho chủ trương kéo dài thời gian nhận tác phẩm cuộc thi sáng tác mẫu “Tượng đài Đội quân tóc dài” và “Tượng Má Ké”.

Để tạo điều kiện cho các tác giả có thêm thời gian tìm hiểu về nội dung của sự kiện và nhân vật, tiếp tục sáng tác những tác phẩm điêu khắc chất lượng để tham gia Cuộc thi. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bến Tre (cơ quan tham mưu) xin thông báo kéo dài thời gian nhận tác phẩm tham dự Cuộc thi. Cụ thể như sau:

1. Thời gian nhận tác phẩm:

Thời hạn cuối cùng nhận phác thảo dự thi là ngày: **17 tháng 01 năm 2022.**

2. Thời gian dự kiến chấm và trao giải:

- Vòng 1: Từ ngày 14/02 đến ngày 18/02/2022.
- Vòng 2: Từ ngày 21/02 đến ngày 25/02/2022. Đối với các phác thảo được chọn vào Vòng 3, Ban Tổ chức gửi Biên bản góp ý kiến cho tác giả hoặc tổ chức. Tác giả hoặc tổ chức có thể chỉnh sửa hoàn chỉnh phác thảo được chọn.
- Vòng 3: Từ ngày 25/3 đến ngày 08/4/2022: Tổ chức trưng bày lấy ý kiến Nhân dân; Ban Giám khảo xét, chọn tác phẩm đạt giải.
- Từ ngày **22/4/2022 - 30/4/2022**: Triển lãm, công bố kết quả và Tổ chức Lễ trao giải Cuộc thi.

3. Địa điểm hỗ trợ thông tin và nhận tác phẩm dự thi:

3.1. Địa điểm hỗ trợ thông tin:

- Cơ quan Thường trực Ban Tổ chức: Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bến Tre, Số 108/1, đường 30 Tháng 4, phường 4, thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre (thông qua Phòng Quản lý Văn hóa).

- Số điện thoại: 02753 813 152

3.2. Địa điểm nhận tác phẩm dự thi:

- Trung tâm Văn hóa - Điện ảnh tỉnh Bến Tre (trực thuộc Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch), số 88/1, đường 30 Tháng 4, phường 4, thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre.

- Số điện thoại: 02753 822 220

Để thông tin về việc kéo dài thời gian nhận tác phẩm, thu hút được nhiều cá nhân, tập thể tham gia hưởng ứng, gửi tác phẩm dự thi, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch kính mong Quý cơ quan, đơn vị phối hợp, hỗ trợ phổ biến rộng rãi Thông báo này đến các cá nhân, tổ chức trên địa bàn.

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bến Tre rất mong được sự hưởng ứng nhiệt tình của các tổ chức, cá nhân tham gia cuộc thi. Sự phối hợp, hỗ trợ của Quý cơ quan, đơn vị góp phần vào thành công của cuộc thi. Trân trọng./.

Nơi nhận:

- TT TU; TT HĐND tỉnh (thay b/c);
- UBND tỉnh (thay b/c);
- Cục MTNATL – BVHTTDL (thay b/c);
- Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy (thay b/c);
- Các Sở VHTTDL, VH&Thể thao các tỉnh, thành phố (hỗ trợ);
- Liên hiệp các Hội VHNT; Hội VHNT các tỉnh, thành phố (hỗ trợ);
- Báo ĐK; Đài PTTH;
- Các cơ quan báo chí trên địa bàn tỉnh;
- Các Sở: VHTTDL; KHĐT; TC; XD; TNMT;
- Hội VHNT NĐC;
- UBND huyện Mỏ Cày Nam, Giồng Trôm;
- Lưu: VT, QLVH.

TM. BAN TỔ CHỨC
KT. TRƯỞNG BAN
PHÓ TRƯỞNG BAN THƯỜNG TRỰC

GIÁM ĐỐC SỞ VHTTDL
Nguyễn Văn Bàn

Tài liệu tham khảo

ĐỘI QUÂN TÓC DÀI

Sự ra đời “Đội quân tóc dài”

Hình tượng mái “tóc dài bay trong gió” của người phụ nữ trong bài hát “*Dáng đứng Bến Tre*” là một hình tượng giàu tính thẩm mỹ, có sức truyền cảm sâu và mạnh đối với thính giả cả nước. Nhạc sỹ Nguyễn Văn Tý đã thành công khi ông thể hiện người “*con gái Bến Tre*” hiên ngang bất khuất trong “*Đội quân tóc dài*” – một đội quân đặc biệt, có thể nói là độc nhất vô nhị trên thế giới – xuất hiện từ trong cao trào Đồng khởi của tỉnh từ năm 1960, sau đó lan rộng cả miền Nam. Đội quân tóc dài ấy “*năm xưa đi trong lửa đạn. Đi như nước lũ tràn về...*”.

Báo chí phương Tây đã từng dành nhiều trang sách, bài báo để nói về sự xuất hiện cùng sức mạnh của “*đội quân tóc dài*” Việt Nam trong cuộc chiến tranh chống xâm lược của Nhân dân ta vừa qua. Đã có khá nhiều bài bình luận, kể cả những huyền thoại chung quanh đội quân đặc biệt này.

• Mấy nét về lịch sử ra đời của đội quân tóc dài

Sau cuộc Đồng khởi nổ ra trong tỉnh đúng 10 hôm, ngày 26 tháng 01 năm 1960, địch huy động nhiều đơn vị vũ trang gồm cả quân chủ lực và bảo an hơn một vạn tên địch đánh vào ba xã Định Thủy, Phước Hiệp, Bình Khánh thuộc huyện Mỏ Cày, tỉnh Bến Tre. Chiến dịch khủng bố này lấy tên là “*Bình trị Kiến Hòa*” với mục tiêu nhằm đè bẹp phong trào cách mạng quần chúng và tiêu diệt lực lượng vũ trang của ta đang còn trứng nước. Đi đến đâu, chúng triệt phá nhà cửa, cướp bóc, bắn giết một cách tàn bạo.

Để đối phó lại âm mưu của địch, Tỉnh ủy Bến Tre lúc đó chủ trương tập hợp lực lượng, tổ chức một cuộc đấu tranh chính trị gồm toàn chị em phụ nữ kéo lên quận Mỏ Cày với danh nghĩa là “*tản cư*” để tránh cuộc hành quân càn quét đang diễn ra. Lực lượng tham gia đấu tranh lên đến năm ngàn người. Các chị, các má, người thì khiêng kẻ bị thương, người thì chở xác chết, mang theo mảnh bom, mảnh đạn để làm tang chứng, lớp thì bồng con, bế cái với cả mùng mền, nồi niêu để nấu ăn. Lực lượng đấu tranh trên hai trăm ghe xuống từ các ngã đổ về Mỏ Cày rồi lên bộ kéo đi chạt các đường phố của thị trấn. Bà con tràn vào dinh Quận trưởng, nhà thông tin, thánh thất, nhà thờ, vừa kêu khóc, tố cáo tội ác của giặc, vừa yêu cầu Quận trưởng ra lệnh chạy chữa những người bị thương, cung cấp thuốc men, thực phẩm, gạo thóc cho đồng bào và ra lệnh rút quân để bà con có thể trở về yên ổn làm ăn. Trước cảnh hàng ngàn người già, phụ nữ, trẻ em nheo nhóc, ăn ngủ vạ vật khắp các nơi, đồng bào trong thị trấn vô cùng cảm động. Họ mang cơm nước, thuốc men, tiền bạc giúp đỡ. Nhiều vị tu hành, nhân sĩ kêu gọi lạc quyền ủng hộ bà con “*tản*

cu”. Công chức, binh lính, cảnh sát nhiều người tỏ thái độ đồng tình việc làm của đồng bào.

Trước áp lực của đông đảo quần chúng, Quận trưởng Mỏ Cà đành phải hứa sẽ chuyển ngay yêu sách của đồng bào lên Tỉnh trưởng Bến Tre và ra lệnh giúp đỡ đồng bào để nhằm xoa dịu dư luận. Đến ngày thứ 12 của cuộc đấu tranh, đại tá Nguyễn Văn Y, thay mặt Bộ Tổng tham mưu ngụy, chỉ huy trưởng cuộc hành quân, từ Sài Gòn phải bay xuống thị sát tình hình và sau đó ra lệnh rút quân. Thế là trước sức mạnh của những người phụ nữ không một tấc sắt trong tay, cả binh đoàn sừng sỏ của địch phải rút lui, bỏ dở cuộc hành quân. Nguyễn Văn Y cay cú nói với bọn sĩ quan thuộc cấp: *“Thôi đành phải chịu thua “đội quân đầu tóc””* (!).

Thắng lợi của cuộc đấu tranh đã thêm một minh chứng sinh động về sự sáng tạo của đường lối đấu tranh “hai chân, ba mũi” – chính trị kết hợp với võ trang và binh vận – mà về sau đã trở thành phương châm chỉ đạo chiến lược cho cao trào Đồng khởi của toàn miền Nam.

Về phía địch, sau thất bại chua cay này, chúng càng dùng nhiều thủ đoạn đối phó với phong trào đấu tranh một cách thâm độc và quyết liệt hơn. Để phá những cuộc biểu tình của *“đội quân tóc dài”*, chúng cho bọn tay sai ác ôn dùng sơn viết khẩu hiệu *“Đả đảo cộng sản”* lên nón đang đội, chị em ném nón, đội khăn hoặc để đầu trần. Chúng viết sơn lên áo, chị em cởi áo ngoài, chỉ còn áo lót bên trong. Rút kinh nghiệm, các lần sau hễ đi đấu tranh thì họ mặc nhiều áo và khoác bên ngoài thêm chiếc áo rách. Thấy không hiệu quả, chúng xoay sang dùng kéo xông vào cắt mái tóc dài của chị em. Hành động này đã bị binh sĩ ngụy phản đối, vì trong hàng ngũ đấu tranh có nhiều người là vợ, là chị, là em của lính địch. Chúng đành phải bỏ trò cắt tóc, chuyển sang hành động dùng dây thép gai vây lại, bắt chị em đem ngâm nước, dăng nắng, tệt hơn chúng cởi quần áo làm nhục chị em. Nhiều người phẫn nộ không ngần ngại tụt quần trước mặt những tên ác ôn mặt dày mày dạn làm chúng phải cúi mặt bỏ đi. Rút kinh nghiệm, khi đi đấu tranh, chị em không mặc quần dây thun, mà dùng quần dây lưng rút, hoặc gài nút. Bọn chỉ huy còn ra lệnh cho những tên ác ôn dùng thủ đoạn cưỡng hiếp chị em nữ thanh niên để trấn áp hồng làm cho các chị em không còn dám tham gia vào các cuộc đấu tranh. Thế nhưng càng đàn áp dã man, trắng trợn thì phong trào càng quyết liệt, bộ mặt giả nhân, giả nghĩa của chúng bị bóc trần thảm hại. Tâm lý hoang man, dao động của đám tay sai, đặc biệt trong binh lính, ngày càng tăng trước sức mạnh của chính nghĩa.

Trong khi đó *“đội quân tóc dài”* trong quá trình đối mặt với kẻ thù, đã tích lũy được nhiều kinh nghiệm về tổ chức, chỉ đạo, về vận dụng sách lược, lý lẽ để tiến công kẻ địch, phân hóa hàng ngũ của chúng, biết giành thắng lợi từng bước, đúng lúc, đúng mức.

Lúc bình thường, những người phụ nữ ấy gắn bó với thôn xóm, ruộng đồng, thay chồng nuôi con, phụng dưỡng cha mẹ già, dạy dỗ con cái, nuôi giấu cán bộ. Họ có mặt hầu hết trong các công tác cách mạng ở hậu phương, xây dựng xã ấp chiến

đấu, tham gia du kích bảo vệ làng mạc, đi dân công tải thương, tải đạn, giao liên... Lúc có giặc tràn vào thôn, xóm, họ là lực lượng đứng ra đấu tranh ngăn chặn các bước tiến của chúng, bảo vệ tính mạng, tài sản của nhân dân. Vũ khí đấu tranh của họ không phải là súng, đạn, mà chủ yếu là lòng yêu nước, là ý thức giác ngộ chính trị sâu sắc, là lý lẽ được vận dụng một cách thông minh, khôn khéo trong cái thế hợp pháp. Họ vận dụng “ba mũi giáp công” đánh vào những chỗ yếu, những sơ hở của đối phương, phân hóa hàng ngũ chúng, ngăn chặn, phá vỡ những ý đồ đen tối và thâm độc của Mỹ - ngụy. Không hiếm những trường hợp với tay không và bằng mưu trí họ đã hạ được đồn bót giặc, hoặc vô hiệu hóa từng đơn vị chiến đấu của địch. Nhiều tên ác ôn bị chính những người phụ nữ hiền lành diệt giữa ban ngày ở ngay trên đường phố, hoặc nơi chợ búa đông người.

Nội dung và hình thức đấu tranh cũng như việc tổ chức đội ngũ của “*đội quân tóc dài*” luôn luôn thay đổi, biến hóa linh hoạt và sáng tạo để thích nghi với từng hoàn cảnh cụ thể. Cách thức hoạt động của họ chưa hề được ghi trong một “*binh thư*” nào từ trước nay.

Ra đời trong cao trào Đồng khởi ở Bến Tre, “*đội quân tóc dài*” đã phát triển rộng khắp trong toàn miền và đóng góp một vai trò rất quan trọng trong sự nghiệp đấu tranh cách mạng ở miền Nam trong cuộc chống Mỹ cứu nước, làm rạn vỡ thêm truyền thống yêu nước bất khuất, trung hậu, đảm đang của người phụ nữ Việt Nam./.

Theo Địa chí Bến Tre – Tái bản lần thứ 1, Nhà xuất bản Khoa học xã hội Hà Nội năm 2001, trang 1094 đến 1097

TRẦN THỊ KẾ **(1909 - 1959)**

Bà Trần Thị Kế sinh năm 1909 ở cồn Ốc (nay là xã Hưng Phong, huyện Giồng Trôm), là con út của một gia đình khá giả. Chồng bà, ông Phạm Công Văn, tham gia phong trào Thiên Địa hội, bị bắt và bị tù. Sau khởi nghĩa Nam Kỳ năm 1940, ông lại bị bắt đày đi Bà Rá (tỉnh Bình Phước). Năm 1945, ông tham gia cướp chính quyền ở địa phương, công tác ở Tỉnh đội Bến Tre, sau chuyển qua Hội Nông dân cứu quốc tỉnh.

Sau hiệp định Genève (tháng 7 năm 1954), khi Ngô Đình Diệm phát động chiến dịch “tố cộng”, “diệt cộng”, khủng bố những người kháng chiến cũ, thì chồng và các con lớn của bà đều thoát ly, hoặc “điều lắng” nơi khác, chỉ còn một mình bà bám trụ, hoạt động hợp pháp tại quê nhà.

Trong kháng chiến chống Pháp, bà Trần Thị Kế tham gia vào Ban chấp hành Phụ nữ cứu quốc xã, được kết nạp vào Đảng Cộng sản Đông Dương năm 1948.

Điều này, một số tên chỉ điểm, tay sai ở địa phương dường như đã đánh hơi biết được.

Trong những năm 1957 - 1959, địch tập trung đánh phá phong trào cách mạng ở Bến Tre rất khốc liệt. Hàng ngàn đảng viên, quần chúng yêu nước bị bắt bớ, truy lùng, giam cầm. Khám Lá – nhà lao tỉnh Bến Tre – không còn đủ chỗ giam người, tù nhân phải nằm la liệt ngoài hè, ngoài sân. Nhà thờ, chùa, thánh thất, cả trường học biến thành chỗ tra tấn, giam cầm. Mỗi ngày có hàng chục người bị đưa đi thủ tiêu bí mật, xác ném xuống sông rạch. Phong trào cách mạng Bến Tre đứng trước những thử thách vô cùng nghiệt ngã.

Ngày 17 tháng 4 năm 1959, bọn công an Ngô Quyền kéo đến cồn Ốc, bao vây nhà má Kế. Chúng lùng sục, xăm kiếm hầm bí mật khắp nơi, nhưng không tìm ra dấu vết khả nghi nào có "Việt cộng nằm vùng", bèn quay ra bắt bà đem tra khảo, truy bức về tông tích của chồng con. Trải qua những đòn tra tấn tàn bạo, bà Trần Thị Kế vẫn một mực trả lời chúng là chồng con bà đã biệt tích từ nhiều năm nay, bà chỉ ở đây một mình với hai đứa cháu. Như một bày thú hăng máu, chúng lồng lộn đập, đá bà, giở những thủ đoạn tra tấn man rợ nhất, hòng moi đôi chút tin tức.

Từ lâu, trước tình hình khủng bố ác liệt của địch, má Kế cũng đã cảnh giác, rằng một ngày nào đó, chúng sẽ "sờ" đến gia đình má, nhưng không ngờ diễn ra quá đột ngột, bức bách như thế này. Những trận đòn lại xối xả trút lên thân hình già nua của má ác liệt hơn. Trước tình thế đó, má Kế gượng ngồi dậy, rồi bảo chúng hãy nghe lời khai. Má đưa tay chỉ vào ngực mình nói: "*Chồng con tao ở trong tim tao đây. Chúng bây mổ ra mà kiếm!*".

Tên cầm đầu thấy không nên kéo dài cuộc tra hỏi tại đây nữa, bèn ra lệnh cho bọn dưới quyền đưa má xuống xuống máy, chở về thị xã Bến Tre. Ở Ty Công an tỉnh, bọn chúng sẽ có những phương tiện khác, những dụng cụ tra tấn tối tân hơn, hòng có thể khuất phục được má. Nhưng bọn chúng đã nhầm. Trải qua ba ngày đêm truy bức với những ngón đòn tàn bạo nhất, chúng vẫn không khai thác được một chi tiết nào ở má Kế, ngoài sự lặng im.

Ngày 20 tháng 4 năm 1959, má Kế trút hơi thở cuối cùng tại nhà giam của Ty Công an Bến Tre.

"*Chồng con tao ở trong tim tao đây. Chúng bây mổ ra mà kiếm!*" Câu trả lời đầy khí phách, can trường của má Trần Thị Kế vọng lên giữa không khí khủng bố, đàn áp ngột ngạt đang đè lên cuộc sống của người dân Bến Tre thời ấy, có một ý nghĩa thực tiễn rất lớn. Nó nêu lên một tấm gương ngời sáng về lòng chung thủy, sắt son đối với người thân, đối với quê hương đất nước./.

Theo Địa chí Bến Tre - Tái bản lần thứ 1, Nhà xuất bản Khoa học xã hội Hà Nội năm 2001, trang 1209 đến 1211